

KERKELIJK WEEKBLAD VAN
DE GEREFORMEERDE GEMEENTEN

de AAMBINDER

'Christen-hedonisme' is een gevaarlijke brug [p.8]

Gereformeerde Gemeente Vlissingen

22/02/2018
jaargang 96

nr **21**

In 1923 ontstaat er in Vlissingen een afdeling van de Gereformeerde Gemeente te Middelburg. Op 16 maart 1932 wordt deze afdeling zelfstandig. Aanvankelijk worden de kerkdiensten in een kleuterschool aan de Glacisstraat gehouden. In 1933 betreft men echter een nieuw kerkgebouw aan de De Lannostraat. Nadat de Duitsers het kerkgebouw in 1942 hebben gevorderd,

moet er enkele jaren elders worden gekerkt. Vanaf 1968 worden de middagdiensten in de Gereformeerde 'Petrakerk' en later in de Nederlandse Hervormde 'Johanneskerk' gehouden. In 1974 wordt het huidige kerkgebouw in gebruik genomen. De 'Marnixkerk' telt ruim 600 zitplaatsen. Sinds 2015 wordt de gemeente gediend door ds. G.J. Baan. Het aantal leden en doopleden bedraagt 600.

Profetie van Christus' borgwerk

Psalm 69 is een Psalm van David. Hij is gekomen in de diepten der wateren. Daarenboven lijkt het alsof de Heere niet hoort.

Wat ik niet geroofd heb, moet ik alsdan wedergeven.

Psalm 69:5b

David is vermoeid van zijn roepen, zijn keel is ontstoken, zijn ogen zijn bezweken, hij is hopen op zijn God. Die hem zonder oorzaak haten, zijn meer dan de haren van zijn hoofd. Hij zegt: 'Wat ik niet geroofd heb, moet ik alsdan wedergeven.'

Niet geroofd

Ze eisen van David wat hij niet schuldig is. David is hierin een type van Christus. Als schuldovernemende Borg kwam Hij op de aarde om 'weder te geven wat Hij niet geroofd had'.

Wie is er beroofd? Wat is er geroofd? Door wie is er geroofd? God schiep de mens om Zijns Zelfs wil, om Zijns groten Naams wil, opdat die verheerlijkt zou worden. Wat was de mens rijk. Satan was diep gevallen en werd met nijdigheid vervuld en besloot de mens te beroven en daardoor een aanslag te doen op Gods soevereiniteit. De mens is verleid en gevallen. In onze val hebben wij God naar kroon en troon gestaan. Wij hebben Hem van Zijn eer en heerlijkheid beroofd. Niet de heerlijkheid van Zijn Wezen, maar de éér die wij Hem schuldig waren en zijn, geven we Hem niet meer. We pleegden een aanslag op Gods deugden. God is de God der waarheid. Hoe hebben wij Hem tot een leugenaar gesteld door de waarheid niet te geloven en de leugen van satan wel. Wij zijn eerrovers Gods geworden.

Wij hebben ook onszelf beroofd van uitnemende gaven: van het beeld Gods, bestaande in ware kennis, gerechtigheid en heiligheid. Wat overkwam Simson toen hij door zijn vijanden gevangen werd? Hij werd beroofd van zijn ogen. Zo is het bij ons. Een os kent zijn bezitter en een ezel de kribbe zijns heren; maar wij hebben geen kennis meer, wij verstaan niet. Ook zijn we alle gerechtigheid en heiligheid kwijt. De mens heeft zichzelf en al zijn nakomelingen door het ingeven des duivels en door moedwillige ongehoorzaam-

heid van deze gaven beroofd. De zonde heeft ons van God beroofd; van Zijn gunst; van Zijn gemeenschap; van het paradijs; van het eeuwige leven. Door roofmoord hebben we onszelf in de lichamelijke en geestelijke dood geworpen en geheel elendig gemaakt. Onze eer, ons geluk, onze zaligheid, onze vrede, ons leven is geroofd. Nu zijn we van nature erfgenamen van het tegenovergestelde: van de eeuwige dood, de eeuwige rampzaligheid, de buitenste duisternis.

Het is zo noodzakelijk dat deze eis op onze ziel gebonden wordt: 'Wat ik niet geroofd heb, moet ik alsdan wedergeven'. God vraagt u en mij als Zijn schepsel: Waar is Mijn beeld? Ik ben een eerover van God en ik moet God eren. Hij zegt: Betaal Mij wat jij schuldig zijt! Het is alles even onmogelijk om eigen schuld. Weet u dat al?

Toch voldoen

Er staat niet wat ze David ten laste legden en wat hij 'moest wedergeven'. Het was een manier van spreken als men iemand ergens van beschuldigde.

'Moet ik'. Christus heeft niet geroofd. Hij is de Zoon van God. Hij was zonder zonde. Toch 'moest Hij wedergeven'. Dat had Hij Zijn Vader beloofd. Door Zijn verdiensten zou Hij Zijn Vader alles wedergeven om God te verheerlijken en Zijn Kerk zalig te maken. Als Borg 'moest Hij wedergeven', vanwege Zijn eeuwige borgstelling. Ik zeide wel: Hoe zal ik u onder de kinderen zetten en u geven het gewenste land, de sierlijke erfenis van de heirscharen der heidenen? Wie is hij die met zijn hart borg worde om tot Mij te genaken? spreekt de HEERE. De Zone Gods was gewillig: Zie, ik kom; in de rol des boeks is van Mij geschreven. God Zelf zorgde voor een Middelaar. O, eeuwige wonder. 'Moet ik'. Het was nodig tot eer van God, om Zijn deugden op te luisteren, om de zonden te verzoenen en de schuld te betalen. Er is alleen verzoening door vol-doening. Vanwege de gerechtigheid en de waarheid Gods kon niet anders voor onze zonden betaald worden, dan door de dood van de Zone Gods. De toorn Gods tegen de zonde is zo groot dat Hij die, eer Hij ze ongestraft liet blijven, aan Zijn lieve Zoon

ds. G. van Manen,
Elspeet

In dit nummer

4 Commentaar: Organen geven of nemen?

9 Oosterend 50 jaar

20 Onder de vloek

- 2 Profetie van Christus' borgwerk
- 3 De aanspraak in het Gebed des Heeren [8]
- 5 Serie: Discipelen op de weg naar Goede Vrijdag [2]
- 6 Een eenvoudige boerenknecht, maar van God geleerd [3]
- 7 Dichterbij Dordt
- 8 'Christen-hedonisme' is een gevaarlijke brug [3]
- 10 Boekennieuws
- 11 Jeugdtribune
- 12 Kerknieuws
- 13 Berichten
- 14 Kerkdiensten

Jezus Christus met de bittere en smadelijke dood des kruises gestraft heeft.

'Alsdan'. Hij kwam in de volheid des tijds in de staat van Zijn diepe vernedering. Geen slachtvee, geen altaren, vol spijs ten offer, waren het voorwerp van Uw lust; Gij hebt Mij, naar Uw woord, Mijn oren doorgeboord en het lichaam toegerust.

'Wedergeven'. Wat moest Hij wedergeven? Alles wat geroofd was, wat God toekwam: Zijn eer. Hij heeft Gods wil gedaan, Zijn wet vervuld, Zijn deugden in ere hersteld en Hem op het hoogst verheerlijkt: Ik heb U verheerlijkt op de aarde. Christus gaf alles weder, omdat het Zijns Vaders welbehagen was. Daarom heeft Mij de Vader lief, overmits Ik Mijn leven afleg, opdat Ik hetzelfde wederom neme.

'Wedergeven'. Door Zijn lijdelijke en dadelijke gehoorzaamheid heeft Hij dat gedaan. Hij leed om de overtredingen van Zijn volk. Christus onderging de straf die ons toekwam: Ten dage als gij daarvan eet, zult gij den dood sterven. Die in de gestaltenis Gods zijnde, geen roof geacht heeft Gode evangelijk te zijn, maar heeft Zichzelve vernietigd, de gestaltenis eens dienstknechts aangenomen hebbende, en is den mensen gelijk geworden; en in gedaante gevonden als een mens, heeft Hij Zichzelve vernederd, gehoorzaam geworden zijnde tot den dood, ja, den dood des kruises.

'Wedergeven'. Christus is een Middelaar van verdienste en van toepassing. Aan verloren, doch uitverkoren zondaren geeft Christus weder wat zij verloren hebben: het beeld Gods. In Zijn drievoudig ambt geeft Hij kennis: het licht in onze duistere ziel; gerechtigheid: Hij neemt de schuld der zonde weg; heiligheid: Hij neemt de smet der zonde weg; een volkomen verlossing: Hij verlost van alle kwaad en ellende, naar lichaam en ziel, wat straks volkomen zal geschieden. Hij geeft de gunst van God; vrede met God; rust voor de ziel; het leven en de onverderfelijkeheid.

Hebt u al geleerd dat u schuldig staat? Zeg niet: Ik ben rijk en verrijkt en heb geens dings gebrek, want gij weet niet dat gij zijt ellendig en jammerlijk en arm en blind en naakt!

'Zal ik alsdan wedergeven' is een rijke Evangelieprediking voor arme, doodschuldige en van zichzelf onbekeerlijke zondaren. Christus is onmisbaar, gewillig, dierbaar, gepast en noodzakelijk. Als Losser kocht Hij de verloren bezittingen terug. Hij betaalde met Zijn bloed. 'Hij geeft weder'. Hebt u het al ontvangen? U kunt het niet missen!

Thomas Watson

Uit: "Het Gebed des Heeren" van Thomas Watson (uitg. Gebr. Koster, Barneveld, 1999).

De aanspraak in het Gebed des Heeren [8]

'Onze Vader, Die in de hemelen zijt.

C. Ik zal nog iets zeggen over het voornaamwoord 'onze'

Wat houdt bidden in het geloof in?

Bidden in het geloof houdt in dat we geloof hebben. Wandelen impliceert dat we een beginsel van leven hebben. Zo impliceert bidden in het geloof dat we die genade hebben. Alleen gelovigen kunnen in het geloof bidden.

Wat is dan bidden in het geloof?

1. Het is bidden om hetgeen God beloofd heeft. Waar geen belofte is, kan men ook niet in het geloof bidden.
2. Het is bidden in Christus' Naam, op grond van Zijn verdiensten. 'En zo wat gij begeren zult in Mijn Naam, dat zal Ik doen'. In de Naam van Christus bidden, is met vertrouwen op de verdiensten van Christus bidden. Als wij Christus in het gebed aan God voordragen, als wij het geslachte Lam in onze armen meebrengen, als we zeggen: 'Heere, wij zijn zondaren, maar hier is onze Borg, wees mij om Christus' wil genadig', dan komen we tot God in de Naam van Christus. Dat is bidden in het geloof.
3. Als wij in het gebed ons geloof gronden op Gods getrouwheid, gelovend dat Hij hoort en zal helpen. Dat is God aangrijpen (Jes. 64:7). In het gebed naderen we tot God, door het geloof grijpen we Hem aan. 'Zij riepen tot den HEERE', dat was het roepen des geloofs. Zij kregen de overhand, 'dewijl zij op den HEERE, hunner vaderen God, gesteund hadden'.

Smekingen tot God opzenden en met zijn ziel op God steunen, dat is bidden in het geloof. Bidden en niet op God vertrouwen om de verhoring van onze smeekbeden is als Gods Naam ijdel gebruiken en met Hem spotten. Door te bidden, schijnen we God te eren, maar door niet te geloven, beledigen we Hem. In het gebed zeggen we: 'Almachtige, barmhartige Vader', maar door niet te geloven, doen we deze aanspraak weer teniet.

Hoe kunnen we weten of we waarlijk in het geloof bidden?

Als het geloof in het gebed nederig is. Iemand die aanmatigend is, hoopt dat hij verhoord wordt om een of andere waardigheid in zichzelf. Zo iemand heeft zoveel recht en heeft een goed werk voor God gedaan, daarom vertrouwt hij erop dat God hem wel verhoren zal. Zie daarvan een voorbeeld in Lukas 18: 'De farizeeër staande, bad dit bij zichzelf: O God, ik dank U dat ik niet ben gelijk de andere mensen: rovers, onrechtvaardigen (...). Ik vast tweemaal per week; ik geef tienden van alles wat ik bezit'.

Dat was een aanmatigend gebed, maar een oprecht hart toont zowel nederigheid als geloof in het gebed. 'De tollenaar van verre staande, wilde zelfs zijn ogen niet opheffen naar de hemel, maar sloeg op zijn borst, zeggende: O God, wees mij zondaar genadig'. 'O God, wees mij genadig'. Daar hebt ge het geloof. 'Mij zondaar', daar hebt ge nederigheid en een gevoel van onwaardigheid.

(wordt vervolgd)

Organen geven of nemen?

Na jaren gesteggel heeft de Eerste Kamer vorige week ingestemd met een D66-voorstel om over te gaan tot een automatisch donorregistratiesysteem (ADR). Kern van deze wet is dat iedereen automatisch donor is, tenzij hij of zij zelf in een register aangeeft dat dit niet het geval is.

P. Schalk,
Veenendaal

geen bezwaar tegen hebt gemaakt. Als je wel bezwaar hebt, kun je dat in het register laten aantekenen. Je kunt ook laten aantekenen dat je nabestaanden mogen besluiten of er organen gedoneerd mogen worden, ja dan nee.

Dit is een forse inbreuk op het menselijk lichaam. De vraag is immers: Van wie is het lichaam als de mens sterft? Mag de overheid daar zo maar beslag op leggen? Dat is toch in strijd met de Grondwet, artikel 11: 'Ieder heeft, behoudens bij of krachtens de wet te stellen beperkingen, recht op onaantastbaarheid van zijn lichaam'.

Bij die beperkingen moet je denken aan wetten die regelen dat de politie iemand mag fouilleren of een bloedproef nemen als je verdacht wordt van alcoholmisbruik bij een ongeval. Dat is allemaal zorgvuldig geregeld in de wetten van ons land. En nu wordt dat plotseling anders als iemand komt te overlijden. Dat is een zware inbreuk op de onaantastbaarheid.

Uiteindelijk is er lang gedebatteerd over de rechten van de nabestaanden. Die moeten, bij het overlijden van een familielid, beslissen over de donatie. Zij krijgen te horen dat iemand geregistreerd staat met 'Geen bezwaar'. Maar misschien weten ze helemaal niet of hun geliefde geen bezwaar had. Dan moeten zij aannemelijk maken dat de stervende persoon geen donor zou willen zijn. Wat een aangrijpende beslissing wordt dan gevraagd van hen die om hun familielid heen staan en afscheid willen nemen.

Memento mori

Het gaat hier over het ingrijpen van de overheid in het stervende lichaam van een mens. In plaats van het schenken door de donor, wordt in deze wet het nemen door de overheid geregeld.

Dat betekent dat iedereen eigenlijk gedwongen wordt om na te denken over zijn of haar dood. Wat moet er dan gebeuren? Dit vraagt nadrukkelijk om bezinning en toerusting. Nogmaals, in dit artikel kunnen niet alle aspecten van het wel of niet donor willen zijn, worden behandeld. Misschien dat dit onderwerp nog eens in De Saambinder kan worden behandeld, want velen zullen behoefte hebben om hier meer over te weten.

Nu blijft er één gedachte over. De overheid dwingt ons na te denken over ons sterven. Daar moeten we echter niet mee wachten tot 1 juli 2020, ook niet tot de eerste campagnes rond de nieuwe wet. Maar vandaag nog, niet om ons lichaam of om onze organen, maar om onze onsterfelijke ziel: Memento mori!

De reden voor deze wet is dat er jaarlijks ongeveer 150 mensen sterven omdat er geen orgaan beschikbaar is. Het is dus gewenst dat er meer mensen donor zouden zijn. Nu is het zo dat ruim 3,6 miljoen mensen zich als zodanig hebben geregistreerd, maar zolang deze mensen leven zijn hun organen niet beschikbaar. Daarom wil D66 het systeem omdraaien, zodat iedereen, bewust of onbewust, donor wordt, tenzij hij uitdrukkelijk aangeeft dat hij dat niet wil. Maar het woord 'donor' krijgt daardoor wel een totaal andere lading.

Organen geven

'Donatie' betekent: schenking. Ofwel, je geeft iets weg. Dat kan geld zijn, voor een goed doel. Of goederen, bijvoorbeeld voor een rampgebied. Of bloed of plasma, als je bloeddonor bent of plasma geeft bij een bloedbank. Het kan ook gaan om orgaandonatie, waar-

bij je één of meer organen schenkt. Dat laatste kan ook gebeuren door een levend persoon. Denk aan het doneren van één van je twee nieren aan een familielid. Heel ingrijpend, ook voor de donor. Daarom is het ook zo belangrijk dat het een schenking is. Niemand kan je er toe verplichten. Er zijn ook veel mensen die laten registreren dat ze hun organen willen geven als ze zelf sterven. Daar kunnen allerlei vragen bij komen kijken, die heel indringend zijn. In dit korte bestek is het niet mogelijk om die allemaal te beantwoorden. Nu gaat het vooral over wat de nieuwe wet doet.

Organen nemen

De nieuwe wet draait het systeem om. Vanaf 1 juli 2020 is iedereen automatisch opgenomen in een register. Als je geen actie onderneemt, dan staat er bij je naam: 'Geen bezwaar'. Ofwel, dan zegt de overheid via deze wet dat je organen mogen worden uitgenomen, omdat je daar

‘Thomas dan, genaamd Didymus, zeide tot zijn medediscipelen: Laat ons ook gaan, opdat wij met Hem sterven’.

Johannes 11:16

Van Thomas weten we veel niet. Zijn tweede naam, Didymus, betekent ‘tweeling’. Thomas was er dus één van een tweeling. Hij was ook een twee-mens, net als al Gods kinderen. Hij droeg twee naturen in zich om: een oude en een nieuwe mens. Geloof en ongeloof leven naast elkaar in zijn hart.

ds. S.W. Janse,
Rijssen

In Johannes 11 vinden we een moment-opname uit zijn leven. Jezus gaat vanuit het Overjordanse naar Zijn stervende vriend Lazarus in Bethanië. Een raadselachtige weg. Lazarus blijkt echter al gestorven te zijn en Jezus blijft nog twee dagen in de plaats waar Hij was. Uiteindelijk gaat Hij dan toch. De discipelen sputteren tegen. Ze waarschuwen Jezus. Ze proberen Hem van Zijn voornemen af te brengen. ‘Meester, in die contreien hebben ze U twee maanden geleden willen stenigen. Nota bene in de tempel! Dit gaat niet goed’. Jezus gaat echter tóch. Hij wil Zijn werk gaan doen. Hij weet wel wat Hij doet. Zijn discipelen moeten geoefend worden en daardoor lessen ontvangen tot versterking van hun geloof. Eén van die lessen is: achter de dood ligt het leven. Dat leert de Heere Zijn kinderen nog. God moet verheerlijkt worden, daar gaat het om, Thomas!

Het hoofd in de schoot

Thomas meent dat de Middelaar Zijn dood tegemoet gaat. Hij doet echter geen enkele poging om zijn Meester op andere gedachten te brengen en legt direct het

hoofd in de schoot. Hij spreekt niet eens tot zijn Meester, maar tot de anderen: Laten we dan maar meegaan om met Hem gestenigd te worden. Nee, Thomas rent niet weg. Hij houdt het niet voor gezien, nu zijn leven ermee gemoeid wordt. Hij blijft Zijn Meester trouw tot in de dood. Want blijkaar is alles één grote vergissing geweest. Hij had gehoopt dat deze Jezus De-gene was Die Israël verlossen zou. Maar nu is zijn hoop vergaan. Christus had hem geroepen om Hem te volgen. Welnu, hij zál het doen, tot in de dood. Waar Gij zult sterven, wil ik ook sterven.

Thomas, zwaarmoedig van karakter, laat hier zijn hart spreken. Dit is echt Thomas. Hij denkt direct aan sterven, maar wel aan sterven met Hem. Hieruit blijkt toch wat er leeft op de bodem van zijn bedroefde hart: liefde tot de Zaligmaker. Thomas komt eigenlijk alles tekort: blijdschap, geloof, hoop..., maar de liefde is er. En die is toch de meeste?

Uit deze enkele woorden leren we Thomas kennen als een trouw man, als een discipel met een grote liefde voor Zijn Meester. Op de bodem van zijn ziel ligt de liefde tot Christus. Deze liefde is sterk als de dood

en vele wateren zouden haar niet kunnen uitblussen. Buiten Jezus is er voor Thomas geen leven. Hij wil het Lam volgen en Zijn voetsporen drukken. Hij heeft alles over voor Zijn Meester. Hij had Jezus lief boven alles. Thomas wilde dichtbij Zijn Liefste blijven. Al kostte het zijn leven.

Oudste Broeder

Kent u deze liefde tot de Middelaar? Gewerkt door de Heilige Geest? Thomas voelt zich aan de andere broeders hartelijk verbonden, maar bovenal aan Zijn oudste Broeder. Er klinkt hartelijke verbondenheid in zijn woorden door. Hij wil Jezus niet verlaten. Je proeft dat deze band er ook is bij de medediscipelen: laat óns ook gaan, opdat wij met Hem sterven. Thomas spreekt namens de rest.

Alleen, Thomas verstond de woorden van Jezus niet. Hij zag ze niet in het juiste licht. Hij was blind voor de weg die de Zaligmaker moest gaan. Wat een ongeloof! Mistroostig, moedeloos, ja wanhopig klonk zijn klacht. Twijfel slaat toe. Thomas is immers tot hinken en zinken gereed. We mogen het absoluut niet opnemen voor het ongeloof, het is een grote zonde in het leven van Gods kinderen. Wat wordt het hun ook tot schuld! Maar het is helaas zo vaak de droeve werkelijkheid en levenspraktijk. Wat heeft Thomas weinig kennis en weinig licht. En Gods volk? Wat hebben ze nog weinig zelfkennis en weinig zicht op Gods weg met Zijn Zoon en met de Zijnen. Thomas is vol vrees. Hij vertrouwt op wat hij zelf voelt en denkt. Hij moet leren te sterven met Hem en alles te verliezen om zo Christus te gewinnen. Niemand verstond hoe Christus handelde. Christus Zelf wist de uitkomst echter wel, Thomas niet. Het doel was: er moet gerechtigheid geschieden. En zó zal het blijken te zijn geloofsversterkend en Godverheerlijkend! Jezus doet de wil van Zijn Vader. De sterfsweg van de Kerk eindigt in de dood, maar zo wordt geleerd Jezus alleen over te houden. Kent u deze weg?

(De volgende keer in deze serie:
ds. G.J. van Aalst, ook over Thomas)

Een eenvoudige boerenknecht, maar van God geleerd [3]

Uit het leven van ds. A. Hoogerland

J.P. Sinke,
Krabbendijke

In 1961 wordt Hoogerland door het curatorium toegelaten tot de studie aan de Theologische School te Rotterdam. Een jaar later verhuist hij met zijn gezin naar Werkendam, waar hij de nieuwe pastorie betreft.

Student A. Hoogerland in zijn studeerkamer te Werkendam.

Hoewel de kerkenraad het attest met volle vrijmoedigheid verleent, zit de satan niet stil en zijn ook de binnenpratens op de been. Uiteindelijk komt hij ziek op bed terecht en lijkt het erop dat hij zijn reis naar Rotterdam moet afzeggen. Maar dan staat de Heere erover op en betoont Hij ervan af te weten. Nadat Hoogerland op het Curatorium heeft verteld wat God aan zijn ziel heeft gedaan en hoe de Heere hem heeft geroepen en gezonden, wordt hij met vrijmoedigheid toegelaten. In De Saambinder van 22 juni 1961 wordt daar mededeling over gedaan: 'Van de dertien personen die zich hadden aangemeld, zijn drie personen tot de studie aan onze school toegelaten, namelijk A. Hoogerland van Wolphaartsdijk, G.J. van den Noort van Barneveld en Chr. van der Poel van Rotterdam-Z. (...) Moge de Heere over al deze gewichtige besluiten Zijn zegen gebiedend, tot eer Zijns Naams en tot heil onzer gemeenten.'

Naar Werkendam

Voor het volgen van de lessen verblijft student Hoogerland iedere week twee nachten in Rotterdam. Is hij thuis, dan is het vanwege

de kleine behuizing en het grote gezin niet altijd mogelijk om in stilte te studeren. Als hem op zeker moment ter ore komt dat men in Werkendam een nieuwe pastorie aan het bouwen is, laat hem dat niet onberoerd. Omdat hij echter bevreesd is om buiten Gods weg te gaan, durft hij pas te gaan kijken nadat de Heere hem heeft bepaald bij Genesis 46:2-4: '...vrees niet van af te trekken naar Egypte. (...) Ik zal met u aftrekken naar Egypte en Ik zal u doen weder optrekken, mede optrekkende; en Jozef zal zijn hand op uw ogen leggen'. Hoewel de kerkenraad aanvankelijk liever een student met een klein gezin in de nieuwe pastorie wil onderbrengen, komt men daar op terug. Het is als het ware of ze voelen dat dit een zaak van de Heere is. Met vrijmoedigheid stellen ze de pastorie dan ook aan student Hoogerland en zijn gezin beschikbaar. Zo verhuist Hoogerland in september 1962 met zijn gezin naar Werkendam.

Het kerkgebouw te Werkendam vóór de verbouwing van 1967.

Als hij de eerste zondagmorgen in Werkendam in de kerk zit en naar de kansel kijkt, ziet hij de gemeente als schapen zonder herder. Als de vraag in zijn hart oprijst of dit in de toekomst zijn gemeente zou mogen worden, vallen met kracht de woorden uit Psalm 20:6 in zijn hart: 'De HEERE vervulle al uw begeerten'. Later gaat dit ook in vervulling. Ook ouderling C. de Boef, aan wie Hoogerland zich nauw verbonden voelt, worstelt met deze zaak. Zonder dat ze het van elkaar weten, mag ook hij geloven dat Hoogerland eens als predikant aan de gemeente verbonden zal worden.

Ouderling
C. de Boef

Ingrijpend sterfgeval

Een diep ingrijpende zaak in het gezin van student Hoogerland is het overlijden van het jongste dochtertje. Terwijl hij zich in Groningen bevindt om daar op de eerste zondag in augustus 1964 voor te gaan, vindt er een gasontploffing plaats, waarbij mevrouw Hoogerland en het jongste dochtertje ernstig gewond raken. Vanuit Groningen wordt Hoogerland naar huis gebracht. Na enkele dagen van grote zorg overlijdt het kleine meisje, in de leeftijd van anderhalf jaar. Hoewel de slag groot is, laat de Heere Zich niet onbetuigd en mogen velen van Gods kinderen helder getuigen dat dit kind een gekende des Heeren was.

Zo ook ouderling De Boef. Als hij op rouwbezoek komt, merkt hij op: 'Het kind is niet dood, maar het leeft eeuwig'. Hoewel de aanvechtingen bij Hoogerland niet uitblij-

ven, klinkt het later, staande bij het graf, in zijn hart: 'En dat dit vlees heerlijk verrijzen zal'.

(wordt vervolgd)

In de pastorie te Werkendam, met het eerste kleinkind (omstreeks 1966).

RUBRIEK **DICHTERBIJ DORDT** [5]

Gebleken in het verleden

Uit de Voorrede van de DL: 'Hiervan hebben wij een zeer klaar bewijs in de historiën der godzalige keizers, koningen en prinsen, welke de Zone Gods zo menigmaal tot hulp van Zijn Kerk heeft verwekt, met een heilige ijver Zijns huizes ontstoken, en door hun dienst niet alleen het woeden der tirannen bedwongen...'

Ellendige pelgrims, Ik laat jullie nooit alleen. De waarheid van deze troost van Christus' tegenwoordigheid in Zijn Kerk is gebleken in het verleden. Hier wordt met het verleden bedoeld, vanuit 1618/19 dus gezien: de kerkgeschiedenis van de tijd van de Handelingen der apostelen tot de Dordtse synode. De eeuwen door heeft de kerk zoveel te doen met geweld en list. Maar te midden van alle strijd, inwendig en uitwendig, is toch ook de genadige tegenwoordigheid van de goede Herder gebleken. Daarbij hebben we gehoord, dat er twee middelen zijn, waardoor Christus zeer duidelijk bewijst: 'Ik ben met

ulieden al de dagen..' (Matth. 28:20). Het eerste middel ligt op het politieke, maatschappelijke terrein. We zouden nu zeggen: op het gebied van de algemene genade. Zoals dit beleden wordt (in de NGB, art. 36). Daar gaat het over de taak van onze overheden. De Heere kan in het hart van overheidspersonen Zijn bekerende genade werken en ze daardoor gebruiken ten nutte van de kerk. 'Met heilige ijver Zijns huizes ontstoken', wat inhoudt dat hun hart brandt van liefde voor Gods inzettingen, Zijn naam en zaak.

De Zone Gods kan ook de overheden - misschien wel huns

400 JAAR - SYNODE VAN DORDRECHT

ondanks - gebruiken 'tot hulp van Zijn Kerk'. Ze worden door de hemel 'verwekt' en hun dienst wordt gebruikt. 'De Zoon van God' zorgt dat ze er komen en dienstbaar zijn aan de Kerk. Onze Dordtse vaders belijden dus 'zeer klaar' de hand van God in de (kerk)geschiedenis. Dat schijnt geschiedwetenschappelijk tegenwoordig een ketterij te zijn, maar hier staat het dan toch maar in onze confessie! Bijbels gezien is dit feit immers helder. Er hoeft maar herinnerd te worden aan de betekenis van Obadja in de droeve tijd van Achab. Je weet, wat die ene vrouw, Esther, betekende voor Gods volk. En denk ook maar aan Nehemia aan het heidense hof. Om over Daniël maar te zwijgen. Al blijft de duiding in de kerkgeschiedenis mensenwerk, Gods raad en daad staat boven al het wisselvallige van de tijd(geest). De Zoon van God regeert, zelfs over de harten van de groten der aarde. Laten we over Zijn kracht en wijsheid niet gering denken of spreken. Want Zijn raad zal bestaan en Hij zal al Zijn welbehagen doen. God gebruikt 'hun dienst en bedwingt daardoor het woeden van de tirannen'.

Omdat álles ondergeschikt is aan de Godsregering. En vooral omdat Christus Zijn verkoren bruid zal hebben! Daaraan moeten de groten der aarde dan als loopjongens dienstbaar zijn. Zelfs tegen hun boze hart in, en tegen hun eigenlijke bedoelingen in. Het troostwoord van Christus' genadige tegenwoordigheid bij de Zijnen is waar gebleken in het verleden. Zou dat dan nu opgehouden zijn, denk je? Het onveranderlijke van Gods wezen, Zijn trouw aan Zijn vast verbond staan hier blijvend garant voor. Zo vast in de dood van de Testamentmaker.

v. A.

'Christen-hedonisme' is een gevaarlijke brug

G. Roos,
Kampen

John Piper reageert als vertegenwoordiger van het new calvinism terecht op misstanden in gevestigde kerken.

'**A**llerlei onverschillige, wereldge-lijkvormige kerkgangers zeggen dat ze geloven', schreef hij. 'Miljoenen mensen op deze wereld zeggen dat ze in Jezus geloven, maar hebben zich niet bekeerd', aldus Piper in "Verlangen naar God".

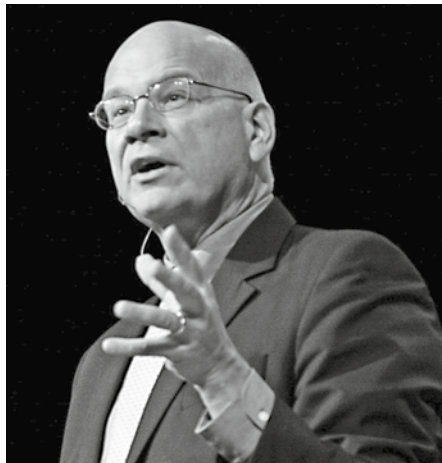
Toen Piper echter het genoemde boek uitgaf, noemde hij zichzelf 'christen-hedonist'. (Een hedonist is een levensgenieter). Hij vindt het onbijbels om God te aanbidden zonder van Hem te genieten. Piper zegt overal in de Psalmen 'de taal van het hedonisme' tegen te komen. Die bewering is onhoudbaar.

Piper is geen heiden. In de term 'christen-hedonist' legt hij echter een gevaarlijke brug tussen de actuele cultuur en het christendom. Zijn visie verschilt van de klassiek gereformeerde. Bijbels genieten verschilt van elke vorm van hedonisme.

Genieten in de Heere

1 Timothéüs 6:17 wijst op 'de levende God, Die ons alle dingen rijkelijk verleent, om te genieten'. Dat zou te vertalen zijn als: 'om er goed, verantwoord mee te handelen'. Paulus zegt in Filémon 20: 'Laat mij uwer hierin genieten in den Heere'. Hier ligt niet de nadruk op persoonlijk, strelend genot. Integendeel: het is genieten 'in de Heere'. In beide teksten maakt het Grieks geen gebruik van een woord dat gerelateerd is aan het Griekse *hèdonè*.

Hellenbroek vroeg en antwoordde: 'Waar zal het eeuwige leven zijn? In de hemel. Waarin zal dat bestaan? In een eeuwig genieten van God met volmaaktheid en vreugde'. Calvin betoogde dat Gods kin-

Tim Keller

deren nu al volle vrede genieten. Hij ziet dat genieten niet alleen in eschatologisch perspectief. In de Institutie schreef hij: Wij mogen zeggen, dat de Heere Zichzelf aan de uitverkorenen te genieten zal geven.

Ds. G. R. Procee schreef in de afscheidsbundel van W.B. Kranendonk dat het accent bij Piper in zijn boek "The pleasures of God" 'meer schijnt te liggen op mijn genieten van God in plaats van op de persoonlijke levensheiliging, waarin het beeld van Christus op mij wordt afgedrukt'.

Ds. P. van Ruitenburg schreef ooit dat Piper wel waarschuwt tegen vormendienst, maar niet tegen schijn geloof. 'Ik hoor geen verschil tussen het algemene (werk) en het zaligmakende werk van Christus'. In Piper vormt het new calvinism dus een tegelijk orthodoxe en moderne reactie op kerkelijke gezapigheid. Maar sommige aspecten van de geloofsleer worden op z'n minst onderbelicht.

Dubbel

Keller zegt in zijn verzet tegen vormendienst goede dingen. 'Farizeeën hebben slechts berouw van hun zonden, maar het berouw van de christen strekt zich uit tot de wortels van hun gerechtigheid. We moeten berouw leren krijgen van de zonde onder alle andere zonden en onder al onze gerechtigheid van het zondige streven om eigen Heer en Heiland te zijn'. Of een ander citaat: 'De definitie van zonde is voor bijna iedereen: het breken van een aantal regels. Maar Jezus laat zien dat een man met bijna niets op zijn morele kerfstok toch precies zo geestelijk verloren kan zijn als de meest lichtzinnige en immorele mensen. Waarom? Omdat zonde niet 'maar' het breken van regels is. Het is jezelf in plaats van God stellen als Verlosser, Heer en Rechter' ("De vrijgeveige God").

Tegelijkertijd blijkt Keller aanhanger van de zogenoemde theïstische evolutie. Die theorie maakt het voor christenen mogelijk zowel in de schepping als ook in evolutie te geloven. Keller spreekt bovendien op een algemene manier over verzoening. Hij gebruikt altijd de ons-vorm. Ds. E. Hakvoort vestigde er vorig jaar in De Saambinder de aandacht op dat Keller veel spreekt over groeien in het geloof. Maar dat hij er over zwijgt hoe Gods wet functioneert in het leven van Gods kinderen. Dat is dubbel.

Ds. P. de Vries schreef een paar jaar geleden in het RD: 'Tim Keller is een orthodox christen in de brede zin van het woord'. Maar 'Keller een calvinist noemen maakt de aanduiding calvinist betekenisloos'. De Vries: 'Keller staat niet dicht bij de Dordtse Leerregels dan Jacobus Arminius'. Het is dus niet zo bevreesdend dat Keller in 2011 een herdenkingsdienst hield bij het overlijden van John Stott. De grote Engelse evangelical Stott was befaamd vanwege zendingsijver en sociale bewogenheid. Maar hij was arminiaan.

Risico's

Piper en Keller worden 'onder ons' gelezen. Kritische woorden over het new calvinism kunnen best als onplezierig worden ervaren. Ik begrijp dat. New calvinists koesteren in hun verzet tegen vormendienst goede motieven. De grote openheid naar de actuele cultuur en een afwijkende visie op de gereformeerde geloofsleer brengt echter risico's met zich mee. Is het niet goed om daarover op z'n minst eens na te denken?

(wordt vervolgd)

Oosterend 50 jaar

'Behoud dat in het leven..'

Kerkenraad
Gereformeerde
Gemeente Oosterend

Op zondagmorgen 31 december heeft onze predikant, ds. A. Vermeij, stilgestaan bij het feit dat de gemeente in Oosterend op 26 december 50 jaar bestond.

Ds. Vermeij sprak over het gebed van Habakuk: 'HEERE, als ik Uw rede gehoord heb, heb ik gevreesd; Uw werk, o HEERE, behoud dat in het leven in het midden der jaren, maak het bekend in het midden der jaren; in den toorn gedenk des ontfermens' (Hab. 3:2).

De stem van de Heere

De eerste gedachte in zijn preek was: 'De stem van de Heere'. Ds. Vermeij verklaarde hoe de Kerk zijn oorsprong vindt in God, Die zijn wederbarend genadewerk legt in het hart van een arme zondaar. Habakuk schrijft: 'HEERE, als ik Uw rede gehoord heb, heb ik gevreesd'. Wát had Habakuk gehoord? De oordelen, die waren aangekondigd. Habakuk heeft als een Baruch gebeden tot God of de Heere de oordelen nog wilde uitstellen. Als Habakuk, Baruch en Jeremía hebben gebeden en als dan de hemel gesloten blijft, dan zegt de Heere tegen Jeremía: 'Gij dan, bidt niet meer voor

dit volk, en hef geen geschrei noch gebed voor hen op; want ik zal niet horen'. Waarom zal Hij niet horen? Omdat de Heere vastbesloten was om het volk te kastijden. Dan beefden Habakuk, Baruch, Jeremía en andere kinderen des Heeren in die tijd. Ds. Vermeij vertelde kort iets van het ontstaan van de gemeente. De kerk begint klein. De Kerk begint ook klein in het hart van een zondaar, als een mosterdsaad, zegt de Heere. 'En het wies op en werd tot een grote boom'. Dat is Gods werk. Nu gaat het er maar om of dat werk van God al in uw en in mijn leven gekomen is en of er ook oefeningen in het geloof zijn.

Het werk van de Heere

De tweede gedachte was: 'Het werk van de Heere'. Het gaat hier over het werk dat in het hart gelegd wordt, wat de Heere van eeuwigheid heeft uitgedacht. Habakuk bidt eigenlijk: 'Heere, wilt U die levende Kerk onder ons doen blijven?'

Het gaat om: 'Uw werk.' 'Bidden we daar ook weleens om, gemeente? Want daarin ligt ook opgesloten dat Habakuk zegt: 'Heere, ondanks dat we dat niet verdiend hebben en uw toorn hebben opgewekt, wilt U toch gedenken aan dat verbond des vredes, aan dat verbond der genade? Er liggen er toch nog onder het zegel der verkiezing die U ook moet toebrengen, o God. Wilt U dan nog wonen en werken onder ons, ook in deze donkere, bange tijd.' Je zou dit toch zo naast de tijd van vandaag kunnen leggen, zei ds. Vermeij. Maar in deze geschiedenis ligt nog iets opgesloten. 'In het leven van Gods volk kan er weleens verachtering in de genade komen. We kunnen gaan rusten op de ontvangen genade, als we een beetje meer vastheid hebben gekregen, of als we misschien wel de aarden flessen gelijk geworden zijn. Wij kunnen het verzondigen, maar we kunnen in onszelf niet terugkeren. Hij wil eigenlijk zeggen: 'Heere, wijk toch niet van Uw Kerk, niet van Uw werk in hun harten. Geef dat er leven mag zijn aan de ziel. Dat er een buigen voor U mag zijn, een roepen tot U, en een opwas in de genade en kennis van de Heere Jezus Christus'.

De ontferming van de Heere

De derde gedachte was: 'De ontferming van de Heere'. Habakuk bidt of de Heere in Christus nog op dat volk, dat Zijn toorn opgewekt en verdiend heeft, wil neerzien. De Heere spreekt door Zijn Woord en kastijdt soms om weer terug te brengen tot Hem. Als Hij ons kastijdt en als we gevoelen en ervaren: de Heere is vertoorn op mij vanwege mijn zonden, dan moet u dit maar bidden: 'Heere zou U nog aan me willen gedenken, in de toorn, gedenk des ontfermens'. Want God wil in Christus zijn: barmhartig, genadig, lankmoedig en groot van goedertierenheid. Opdat Hij gevreesd wordt!

Boekennieuws

"Bij brood en beker; overdenkingen bij het Heilig Avondmaal", John Owen, uitg. Den Hertog, Houten; 187 blz.; € 19,90

Bij brood en beker; overdenkingen bij het Heilig Avondmaal

De Engelse puritein John Owen (1616-1683) hield, in de tijd dat hij predikant was van een onafhankelijke gemeente in Londen, voorafgaand aan de bediening van het Heilig Avondmaal korte overdenkingen. Ze waren bedoeld, zei hij als 'voorbereiding, overdenking, onderzoek, smeekbede en verwachting'. In het boek "Bij brood en beker" zijn 25 van deze overdenkingen bijeengebracht. Deze vertaling, verzorgd door N.A. Eikelenboom uit Woerden, is de eerste in het Nederlands.

De geleerde Owen noemde deze overdenkingen zelf 'eenvoudige oefeningen...., want geloof moet geoefend worden...., gericht op de gemeenschap met Jezus Christus in de belangrijke inzet van het Heilig Avondmaal'. In allerlei bewoordingen benadrukt hij het belang van deze voorbereiding, die nodig is om 'op gepaste wijze de plechtige inzet te vieren'.

Hij doet dat ook heel praktisch. Voor een goede voorbereiding is tijd nodig, zegt hij. Die tijd moet worden genomen en moet worden afgezonderd, als onderbreking van wereldse gedachten en bezigheden, zodat de week van voorbereiding 'een aangename geur in de ziel zal achterlaten tot op de tijd van de bediening van de inzet zelf'. Soms moet daar gewoon wat moeite voor worden gedaan, zegt hij, want een bij moet ook heel wat moeite doen om de honing te verzamelen.

Met veel geheiligde geleerdheid en doorleefde kennis van zaken staat Owen aan de hand van 25 Bijbelteksten - oorspronkelijk hadden deze meditatie alleen een nummer - stil bij de liefde van God de Vader en van God de Zoon en de werking van de Heilige Geest in de harten van Gods kinderen. Hij kén het menselijk hart; weet wat daarin kan omgaan, zeker in een week van voorbereiding. Als een ware theoloog en zielenherder neemt hij de lezer bij de hand, om uit te komen waar men wezen moet, bij Christus als het gepaste en volkomen Voorwerp van de liefde van God. 'Een groot deel (als ik het zo eens mag zeggen, en ik moet zo spreken) van de wezenlijke gelukzaligheid van de Heilige Drie-eenheid is gelegen in de wederzijdse liefde van de Vader en de Zoon, door de Heilige Geest, Die de Liefde van Beiden is'.

J. van 't Hul, Lieren

"Door Zijn hand", ds. P. den Butter; uitg. Den Hertog, Houten; 253 blz.; € 20,90.

Door Zijn hand

Van de hand van ds. P. den Butter, emeritus predikant van de Christelijke Gereformeerde Kerken, verscheen opnieuw een dogmatische studie, ditmaal over Gods voorzienigheid. In deze studie toont hij een goed exegeet te zijn die naar de Schrift luistert en ook aantoont dat onze belijdenis met Gods Woord in overeenstemming is. Naast de Heidelbergse Catechismus en de Nederlandse Geloofsbelijdenis behandelt de auteur ook de Westminster Catechismus. Dit laatste belijdenisgeschrift behandelt de leer van Gods voorzienigheid uitvoeriger dan onze belijdenissen. Eerst geeft de schrijver aan wat deze geschriften van het onderwerp zeggen. Daarna, in het tweede deel, toont hij aan de hand van de Bijbelboeken uit het Oude en Nieuwe Testament aan hoe God Zijn werk volbrengt overeenkomstig Zijn raadsplan. In het derde deel worden deze Bijbelse gegevens naast de confessie gelegd. Daaruit volgt de conclusie dat de gereformeerde belijdenis niet hoeft te worden aangepast, ondanks de vele andere stemmen die daarvan verschillen.

Het is geen eenvoudig onderwerp dat hier wordt aangesneden. De Schriftuurlijke leer staat haaks op allerlei opvattingen, die van Gods albestuur niet willen weten en Zijn almacht beperken. De schrijver wijst erop dat Calvijn de indeling 'onderhouding en regering' hanteerde. Die indeling vinden we ook in de Catechismus terug. Spoedig erna bezon men zich meer op de medewerking van

God in alle dingen, ook in het handelen van de mens. Dat God Zelf als eerste oorzaak aangemerkt moet worden en de mens - of ook de satan - als de tweede oorzaak. Daarbij blijft de relatie van God tot de zonde een mysterie. Er ligt meer van God in alles wat plaatsheeft dan alleen Zijn toelating. Bij dit alles blijft volledig overeind staan dat God nooit de Auteur is van de zonde. In Psalm 92 lezen we: 'In Hem, mijn vaste Rots, is het onrecht nooit gevonden'. Maar Hij bestuurt de zonde wel. Amos schrijft: 'Is er een kwaad, dat de Heere niet doet?'

Tenslotte merkt ds. Den Butter zo terecht op: 'Wij moesten meer dan ooit volstaan met alleen maar eerbiedig luisteren naar de Schrift... Bovendien moeten we op tijd ophouden met het stellen van vragen. Er is ons een grens gesteld die we niet mogen passeren...'

ds. H. Paul, Moerkapelle

Een lelijk woord

N. Verheul-Cijsouw, Alblaserdam

Jos trapt op zijn fiets zo hard hij kan. Hij wil eerder zijn dan Dirk. Mislukt. Dirk haalt Jos met een vaart in. 'Lelijkerd!' roept Jos opeens, 'jij bent de sloomste van heel de klas'. Dirk kijkt Jos verschrikt aan. Het was toch maar een spel?

Opeens komt er een lelijk woord uit je mond. Je scheldt op je vriend(in), broer of zus. Net als Jos. Boze woorden komen op in je gedachten en je zegt wat je denkt. Je wilt het niet, maar je hoort het jezelf zeggen. Je schrikt ervan dat je zoiets lelijks zegt.

De Heere God heeft je mond gemaakt om Hem te loven. Om de Heere groot te

maken. Door de zonde is je tong een boos instrument geworden. Niet tegen te houden. Uit je mond komt leugen en bedrog. Of zelfs een vloek. Het komt uit je boze hart.

Alleen genade kan dit veranderen. De Heere opent op Zijn tijd de mond van Zijn kinderen. Ze vertellen dan weer Zijn lof. Op aarde zal dat nooit volmaakt (dat is: helemaal goed) zijn. Want de zonde kleeft ook Gods kinderen aan. David had dat geleerd. Daarom bidt hij: 'Laat U mijn tong en mond, en 's harten diepste grond, toch welbehaaglijk (dat is: aangenaam, of goed) wezen' (Ps. 19:7, ber.).

Verlang je daar ook naar? Om de Naam van de Heere groot te mogen maken? Dan ken je ook het verdriet als het anders

is. Bid om vergeving van al je zonden in je praten. Daarvoor heb je het werk van de Heere Jezus nodig. Hij alléén kon zeggen: 'Ik heb U verheerlijkt op de aarde' (Joh. 17:4). Door Hem alleen zullen Gods kinderen na hun sterven God recht kennen en ook Zijn Naam volmaakt grootmaken.

Dit was (helaas!) de laatste bijdrage van mevrouw N. Verheul-Cijsouw uit Alblaserdam. We danken haar hartelijk voor de vele keren dat ze op vertrouwde wijze deze rubriek heeft verzorgd. Haar plaats wordt ingenomen door D. van Wijngaarden, directeur van de Johannes Calvijnsschool in Veenendaal.

v. A.

vervolgverhaal

8

Palko de kleine evangelist

J.W. van den Berg

'Neem jij hem, Juriga. Mijn schoonzoon zal hem zeker hier of daar als geitenhoeder verhuren en dan zal hij alles wat hij geleerd heeft vergeten. Palko weet niets van dit alles. Ik vond het niet verstandig het hem te vertellen. Wil jij hem beschermen, Pablo?'

Juriga gaat even verzitten. Zijn pijpje is uitgegaan. Hij merkt het niet. In gedachten ziet hij de oude, zieke Rasga afscheid nemen van Palko. De jongen was de eerste dagen ontroostbaar, maar na verloop van tijd droogde hij zijn tranen en werd hij weer de oude Palko. En nu, na ruim anderhalf jaar is het alsof zij altijd samen zijn geweest.

Pablo staat op en laat een houtsplinter opvlammen in het vuur dat nog wat smeult op de haardplaat. Als hij weer op zijn plaatsje voor de hut gaat zitten en

vergenoegd aan zijn pijpje trekt, hoort hij hondengeblaf en voetstappen. Zeker een jager die op weg naar het dorp is. Nieuwsgierig kijkt hij het pad af. Hij hoeft niet lang te wachten. Een knappe, jonge kerel, op de voet gevolgd door een prachtige hond, komt op de hut toelopen. 'Goedemorgen meneer', zegt de vreemdeling, 'woont u alleen in deze hut?' 'Nee, samen met mijn kleinzoon', antwoordt de oude Juriga, terwijl hij opstaat. 'Waarom vraag je dat?' 'O, ik zou hier graag een paar weken willen

werken en zoek een plekje om te eten en te slapen.'

'Je bent welkom, de hut is groot genoeg. Wat doe je voor werk?'

'Ik ben houtopkoper, maar op dit moment zit ik erg kort bij kas. Daarom wil ik een maandje voor mezelf hout hakken. Mag ik mijn bagage en gereedschap meebrengen?' 'Moet je daarvoor naar het dorp?' wil Juriga weten. 'Nee, ik heb alles bij de boswachter afgegeven.'

'Prima, je bent op een goede tijd gekomen. Er is volop werk nu.'

Kerknieuws

BEROEPINGSWERK

Beroepen:

Te Barendrecht,
ds. G.W.S. Mulder te Zoetermeer;
Te Dordrecht,
ds. H.A. van Zetten te Benthuizen;
Te Goes, te Middelharnis en op Urk
ds. A.T. Huijser te Sliedrecht;
Te Ridderkerk-Slikkerveer,
ds. D.W. Tuinier te Waarde.

Bedankt:

Voor Zwijndrecht,
ds. B. Labee te Veenendaal.

VERSLAG VERGADERING CLASSIS ROTTERDAM 12 JANUARI 2018

Ds. C. van Ruitenburg opent de vergadering op de gebruikelijke wijze.

Het moderamen wordt als volgt samengesteld: preses ds. A. Verschuure, 1° assessor ds. H. Brons, 2° assessor ouderling W. Kruithof, quaestor ouderling M.J. de Vries, scriba ouderling K. Bel en adviseur ds. W. Silfhout.

Ingekomen stukken

Er is een schrijven van deputaatschap Kerkrecht met diverse punten. Na bespreking wordt vastgesteld dat er een toerustingsavond Kerkrecht zal worden belegd in het voorjaar van 2019.

De gemeente van Krimpen aan den IJssel meldt dat ouderling W. Visser na 21 jaar gaat stoppen met het geven van catechisatie aan gehandicapten omdat hij afscheid neemt als ambtsdrager. In zijn plaats wordt ouderling E. van der Elst van Capelle aan den IJssel-Middelwatering benoemd. Preses richt zich met enkele hartelijke woorden van

dank tot ouderling W. Visser voor het bijzonder mooie werk dat hij heeft mogen doen.

Particuliere Synode Zuid West 2018

Naar de Particuliere Synode, die vergadert op 18 april te Hendrik-Ido- Ambacht, worden de volgende broeders afgevaardigd.

Als primi: de predikanten H. Brons, C. van Ruitenburg en A. Verschuure en de ouderlingen B. Agteresch, M. Bal, K. Bel, G. van Breugel en G. van der Hoek.

Als secundi worden in deze volgorde gekozen: de ouderlingen M.J. de Vries, J. van Heteren, E. Kempeneers en J.A. van Mourik. **Rapport Inloop- en Bijbelhuis 'In de Gouwstraat'**

Ouderling M.J. de Vries licht de begroting 2018 toe. Naar aanleiding van een vraag wordt uiteengezet dat de bekostiging van de veldwerker door de classes Rotterdam en Ridderkerk zal geschieden. De begroting wordt ongewijzigd vastgesteld. Ouderling K. Bel licht toe hoe de aanstelling van een nieuwe coördinator en een veldwerker zal verlopen.

Op voorstel van de classicale evangelisatiecommissie en het deputaatschap voor evangelisatie, wordt ouderling J.M. de Jonge van Spijkenisse benoemd tot coördinator in de plaats van ouderling K. Bel. Dit is nog onder voorbehoud van de goedkeuring van de classis Ridderkerk. Als 1° secundus voor de classicale evangelisatiecommissie wordt ouderling C. Moree van Barendrecht benoemd. Preses wijst op de noodzaak om te blijven zoeken naar vrijwilligers. Ook wijst hij op de opdracht om brood op het water te werpen. Er is veel gebed voor het evangelisatiewerk nodig.

Overige rapporten

Het rapport 2017 van de Commissie van Advies Cedrah wordt doorgelopen en toegelicht. Ook het jaarrapport 2017 van Sirjon wordt behandeld.

Er wordt een vraag gesteld over de toekomst van locatie Sebanja. Men is teleurgesteld dat deze locatie gaat verhuizen naar Ridderkerk. Er zijn al verschillende gesprekken hierover geweest. J. de Deugd, tot voor kort lid van de Raad van Advies, licht een en ander toe. De classis besluit om een schrijven te richten aan Sirjon om de zorg uit te spreken.

Een gemeente vraagt advies inzake stille afhouding van het Heilig Avondmaal bij TV-bezit en internetgebruik. Besloten wordt om deze vraag door te sturen naar de PS-ZW. Bewustwording is een belangrijk punt dat ook wordt meegenomen.

Mededeling van de commissie Jeugd en Gezin

De commissie wordt gevraagd na te denken over haar taak en verbreding van haar mandaat zodat ook andere onderwerpen, bijvoorbeeld kerkrecht, kunnen worden meegenomen voor toerusting en ambtsdragersbijeenskomsten.

Rondvraag

Preses licht toe dat per 1 januari 2018 het kerkgebouw van Rotterdam-C is overgedragen aan de Theologische School. Er is 115 jaar vergaderd aan de Boezemsingel. Er liggen veel herinneringen. De volgende vergadering zal daarom in het kerkgebouw van de gemeente Barendrecht worden gehouden.

Ouderling W. Kruithof sluit op gebruikelijke wijze de vergadering.

K. Bel, classisscriba

VERSLAG AFSCHEIDSDIENST DS. J. VAN RIJSWIJK VAN AALBURG

Na een periode van ruim 4½ jaar nam ds. J. van Rijswijk op 30 januari afscheid als herder en leraar van de gemeente Aalburg met de woorden uit Hebrreeën 13 vers 20 en 21 'De God nu des vredes, Die den groten Herder der schapen door het bloed des eeuwigen testaments uit de doden heeft wedergebracht, namelijk onzen Heere Jezus Christus, Die volmake u in alle goed werk, opdat gij Zijn wil moogt doen; werkende in u hetgeen welbehaaglijk is door Jezus Christus, Denwelken zij de heerlijkheid in alle eeuwigheid. Amen.'

Een hartelijke bede van een voorganger tot God:

1. De aanhef van dit gebed.
2. De begeerte in dit gebed.
3. De lofverheffing bij dit gebed.

Het gebed van Paulus is voor de Christenen uit de Joden, die te Rome zijn.

“

**IS ALLES LEEG, ARM EN
IJDEL VOOR U ALS CHRISTUS
ONTBREEKT?**

JOHN BUNYAN

In dit gebed wijst Hij op de God des vredes Die voor vrede heeft gezorgd. Die vrede geeft de God aller genade. Wij hebben God de oorlog verklaard. Wij leven in onvrede met God. De Vredevorst is naar de aarde gekomen. Hebt u Hem al leren kennen? Hij is de grote Herder der schapen, de Opperherder, Die veel beter voor Zijn schapen kan zorgen dan de onderherders. Nadat Hij de wil van Zijn Vader volkomen had gedaan en alles was volbracht, heeft de Vader Hem uit de doden opgewekt en opgenomen in de hemel, waar Hij het levende Hoofd is van de Kerk, het regerende Hoofd, het bewarende Hoofd, het beschermende

Hoofd, het leidende Hoofd, het onderwijzende Hoofd. Die volmake u in alle goed werk, waarvan Matthew Henry in zijn verklaring zegt 'Volmaaktheid in oprechtheid, een helder verstand, een rein hart, levendige aandoeningen, een geregelde en vaste wil, een genoegzame sterkte voor alle goed werk, waartoe Gods kinderen geroepen worden. Een volmaking in trap om hen geschikt te maken voor het genieten van de gelukzaligheid van de hemel'. Die volmake u, dat betekent dat er een goed werk reeds gewerkt is. Dat wij door de bediening van Christus Zijn wil mogen doen. Het is alles het werk van de Drieënige God. Och, of nu al wat in mij is Hem prees!

Vervolgens werd ds. Van Rijswijk toesproken namens de classis Dordrecht en de Particuliere Synode Zuid-West door ds. J. Schipper. Daarna door ds. W.M. Mulder namens de plaatselijke kerken. C. van Helden bracht een persoonlijke groet en tenslotte sprak ouderling A. Rozendaal namens de kerkenraad en de gemeente, waarna ds. Van Rijswijk en zijn gezin Psalm 121: 4 werd toegezongen. De dominee besloot met dankgebed en legde de zegen op de gemeente, de laatste keer als onze eigen predikant.
Kerkenraad Gereformeerde Gemeente Aalburg

Berichten

EVANGELISATIE: OPTIE OF OPDRACHT?

Op zaterdag 3 maart wordt de jaarlijkse landelijke evangelisatiedag van EVGG gehouden, nu in de aula van het Hoornbeek College in Amersfoort, Utrechtseweg 230. De voorzitter van EVGG, ds. M. Joesse, zal in zijn lezing tijdens het ochtendprogramma ingaan op het thema 'Evangelisatie, optie of opdracht?'

Aansluitend is er voor de bezoekers de keuze om een workshop bij te wonen of te luisteren naar een lezing in de kapel. In de 'kappellezing' wordt 's morgens vanuit de Kenniskring evangelisatie nagedacht over: 'Areópagus 2018 - Hoe bereik je hoger opgeleiden?' In het middagprogramma geeft evangelist S. de Visser een inkijkje in het werk op de post Leeuwarden.

Zoals vanouds worden verschillende workshops verzorgd vanuit de Landelijke Werkgroep Jeugdevangelisatie (LWJ). Deze zijn gericht op het kinder- en tienerwerk. Daarnaast zal de LWJ ook de nieuwe themamap 'Vrienden van het leven' presenteren.

Ook voor de tieners is er een programma. Zij kunnen nadenken over christen-zijn in de praktijk van alledag!

Naast deze programmaonderdelen is er voor de kleinsten een crèche en zijn er kinderprogramma's voor de leeftijdsgroepen 4-7 en 8-11 jaar.

Het overzicht van alle workshops staat op www.evagg.nl, via die website zijn de workshops en de kindercrèche ook te reserveren. In de middagpauze zijn soep en broodjes verkrijgbaar.

CONTACTMIDDAG 'HELPEDE HANDEN' TE MIDDELBURG

Contactmiddag voor mensen met een lichamelijke beperking op zaterdag 10 maart, aanvang 14.30 uur, in de zaal van de kerk van de Gereformeerde Gemeente te Middelburg-Zuid.

Ds. M. Karens hoopt te spreken over 'De Pottenbakker en het leem', n.a.v. Romeinen 9:20-21.

Belangstellenden ook welkom.

SYMPOSIUM VAN STICHTING GEREFORMEERD ERFGOED

Vorig jaar is de Stichting Gereformeerd Erfgoed opgericht. Zij beoogt werken van reformatoren, puriteinen en vertegenwoordigers van de Nadere Reformatie uit te geven. Het hoofddoel van de stichting komt voort uit 'de wens om het theologisch erfgoed van ons voorgelicht toegankelijk te maken voor de huidige en toekomstige generaties'. (Zie hiervoor ook het artikel 'Een smakelijke voorproef' van ds. J.M.D. de Heer in De Saambinder van 14 december jl.).

Deze interkerkelijke stichting houdt op woensdag 4 april een symposium n.a.v. de presentatie van het eerste deel van 'Theoretisch-praktische godgeleerdheid'. Deze unieke heruitgave van het meest uitgebreide Nederlandstalige theologische werk is van de hand van Petrus van Mastricht (1630-1706).

Dit symposium wordt gehouden in het gebouw van de GBS te Leerdam, Nijverheidstraat 21 en begint om 19.30 uur.

Het programma vermeldt: opening door ds. A. Schot (voorzitter van deze stichting), sprekers: prof. dr. W. van Vlastuin, J.N. Mouthaan, G.P. van Nieuw Amerongen en ds. J.A. Weststrate (afsluiting).

De toegang is gratis.

Aanmelding wordt op prijs gesteld via www.gereformeerderfgoed.nl of door een e-mail te zenden aan aaninfo@gereformeerderfgoed.nl.

Tijdens dit symposium bestaat de mogelijkheid het eerste deel van bovengenoemde uitgave te kopen en in te schrijven op de serie.

KWARTETSPEL T.B.V. JEUGDWERKACTIE

Ten bate van de Jeugdwerkactie is een kleurrijk kwartetspel samengesteld bij de drie delen Kijk en luister (Laura Zwoferink) met tekeningen van Jaap Kramer. Dit spel bestaat uit negen kwartetten, vijf uit het Oude Testament en vier uit het Nieuwe Testament. Op elke kaart staat een korte uitleg. Dit actieproduct is te bestellen via de actiecommissie 'Geloofwaardig' van de plaatselijke Gereformeerde Gemeenten. De prijs hiervan bedraagt € 7,95.

ZANGAVOND TE ALBLASSERDAM

Koorzangavond op zaterdag 3 maart, aanvang 19.30 uur, in de Grote kerk te Alblasserdam, m.m.v. reiskoor, Grace Ladies Choir, kinderkoor Opent uwe mond, Edwin van Heteren, orgel en Joost van Belzen, piano. Collecte t.b.v. Deputaatschap voor Israël. Reserveren www.peterwildeman.nl

Kerkdiensten

ZONDAG 25 FEBRUARI 2018

Aagtekerke 9.30 en 19.00 uur ds. A.P. Baaijens; Aalburg 9.30 en 18.00 uur ds. C. Hogchem; Aalst 14.30 uur stud. G.P. van Nieuw Amerongen; Alblasserdam 9.30 en 16.30 uur ds. J. van Laar; Amersfoort 9.30 en 16.30 uur ds. W. Visscher; Arnhem 10.00 uur ds. R.A.M. Visser en 15.45 uur ds. R. Kattenberg; Barendrecht 10.00 uur ds. H. van der Heiden en 19.00 uur ds. C. van Ruitenburg; Barneveld-Centrum 9.30 en 19.00 uur ds. E.J. Boudewijn; Barneveld-Zuid 9.30 en 19.00 uur ds. M. Jooisse; Berkenwoude 10.00 uur ds. J. Driessen en 15.00 uur ds. G.W.S. Mulder; Bodegraven 19.00 uur ds. W. Silfhout; Boskoop 9.30 en 16.30 uur ds. J.J. Tanis; Brakel 10.00 en 18.00 uur ds. M.T. Al-Chalabi; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 16.30 uur ds. W. Silfhout; Den Haag-Scheveningen 17.00 uur ds. J. Driessen; Deventer 18.00 uur ds. R.A.M. Visser; Doetinchem 9.30 en 15.00 uur ds. A.B. van der Heiden; Dordrecht 10.00 en 17.00 uur ds. W.J. Karels; Drachten 9.30 en 15.00 uur ds. B. Labee; Ede 16.00 uur ds. M. Jooisse; Eindhoven 10.00 uur ds. G.J. Baan; Enkhuizen 9.30 en 16.00 uur ds. G. Heijkamp; Enter 18.30 uur ds. R. Kattenberg; Goes 9.30 uur en 18.00 uur ds. P. Mulder en 14.00 uur ds. S.W. Janse; Gorinchem 16.00 uur ds. L. Blok; 's-Gravenpolder 9.30 uur en 18.00 uur ds. A. Schreuder en 14.00 uur ds. A.J. de Waard; 's-Gravensande 9.30 (H.A.) en 16.00 uur ds. H.A. van Zetten; Haamstede 15.00 uur ds. J.M.D. de Heer; Hendrik-Ido-Ambacht 10.00 en 16.30 uur (H.D.) ds. M.H. Schot; Herkingen 14.30 uur ds. G. Pater; Hilversum 19.00 uur ds. W. Visscher; Hoedekenskerke 10.00 en 15.30 uur ds. M. Karens; Hoofddorp 15.30 uur stud. H.J. Agteresch; Houten 10.00 uur ds. C.G. Vreugdenhil; Kampen 18.30 uur ds. A. Schot; Kamperland 17.00 uur ds. S. Maljaars; Kapelle-Biezeling 10.00 uur ds. C. Harinck en 15.00 uur ds. C. Sonnevelt; Katwijk aan Zee 18.00 uur stud. H.J. Agteresch; Kootwijkerbroek 10.00 en 19.00 uur ds. G. Beens; Kortgene 9.30 (H.A.) en 14.30 uur ds. D. de Wit; Krabbendijke 9.30 (H.A.) en 18.00 uur ds. C. Sonnevelt; Krimpen a/d IJssel 9.30 en 16.30 uur (H.D.) ds. C. van Ruitenburg; Kruijningen 9.30 en 14.00 en 18.00 uur ds. C.J. Meeuse; Leerdam 10.00 en 18.00 uur ds. J. Schipper; Leiderdorp 10.00 uur stud. H.J. Agteresch en 16.00 uur ds. J.B. Huisman; Lisse 10.00 en 16.00 uur (H.D.) ds. G.J.N. Moens; Marknesse 17.00 uur ds. K. Boeder; Meeuwen 14.30 uur ds. E. Bakker; Meliskerke 9.30 en 14.30 uur ds. S. Maljaars; Melissant 18.00 uur ds. C. Harinck; Middelburg-Centrum 9.30 en

18.30 uur ds. J.M.D. de Heer; Middelburg-Zuid 9.30 en 15.30 uur ds. A.A. Brugge; Middelharnis 9.30 en 18.00 uur ds. G. Pater; Naaldwijk 18.30 uur ds. H.A. van Zetten; Nieuw-Beijerland 19.00 uur ds. M.H. Schot; Nieuwdorp 9.30 en 18.30 uur ds. A.J. de Waard; Nieuwer ter Aa 10.00 en 19.00 uur ds. J.B. Huisman; Nieuwerkerk 16.30 uur ds. S.W. Janse; Nieuwe-Tonge 15.00 uur ds. J. van Rijswijk; Nijkerk 9.30 en 18.30 uur ds. C.A. van Dieren; Nisse 14.00 uur ds. C. van Krimpen; Nunspeet 9.30 en 15.00 uur (H.D.) ds. A. Schot; Ooltgensplaat 18.30 uur ds. G.J. Baan; Oostburg 15.00 uur ds. A.P. Baaijens; Oosterend 10.00 en 16.30 uur ds. A. Vermeij; Oosterland 14.30 uur ds. P. Mulder; Oostkapelle 9.30 (H.A.) en 15.00 uur ds. D.W. Tuinier; Oud-Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. J. van Rijswijk; Ouddorp 9.30 en 18.30 uur ds. G.J. van Aalst; Oudemirdum 9.30 en 14.30 uur ds. K. Boeder; Poederloijen 9.30 en 19.00 uur ds. L. Blok; Poortugaal 14.30 uur (H.D.) ds. A. Verschuure; Poortvliet 10.00 (H.A.) en 18.30 uur ds. P.D. den Haan; Rhenen 15.00 uur ds. J. Schipper; Ridderkerk 9.30 en 17.00 uur ds. A. Verschuure; Ridderkerk-Slikkerveer 16.00 uur ds. H. van der Heiden; Rilland-Bath 14.00 uur ds. G.J. Baan en 18.30 uur ds. D. de Wit; Rotterdam-Alexanderpolder 19.00 uur ds. H. Brons; Rotterdam-Centrum 10.00 uur ds. W. Silfhout en 18.30 uur ds. H. van der Heiden; Rotterdam-IJsselmonde 19.00 uur ds. J. van Laar; Rotterdam-Zuidwijk 10.00 uur ds. H. Paul; Scherpenisse 9.30 en 14.00 en 18.30 uur ds. W. Mouw; Scherpenzeel 10.00 (H.A.) en 18.30 uur ds. B.J. van Boven; Soest 9.30 uur stud. H.E.P. Fortuyn; Spijkenisse 10.00 (H.A.) en 15.30 uur ds. H. Brons; Sprang-Capelle 9.30 en 15.00 uur stud. M. Blok; Stolwijk 10.00 en 19.00 uur ds. G. Hoogerland; Terneuzen 10.00 en 15.30 uur ds. J.B. Zippro; Tricht-Geldermalsen 18.30 uur stud. M. Blok; Uddeil 10.00 (H.A.) en 18.30 uur ds. G. van Manen; Urk 10.00 en 17.00 uur ds. A.T. Huijser; Utrecht 12.30 en 18.30 uur stud. H.E.P. Fortuyn; Veen 9.30 en 18.00 uur ds. E. Bakker; Vlissingen 16.00 uur ds. G.J. Baan; Waarde 18.00 uur ds. D.W. Tuinier; Waardenburg 10.00 en 18.30 uur stud. G.P. van Nieuw Amerongen; Werkendam 9.30 en 18.00 uur ds. J.W. Verweij; Westkapelle 9.30 en 18.30 uur ds. J. de Kok; Westzaan 19.00 uur ds. G.J.N. Moens; Wierden 15.30 uur ds. R.A.M. Visser; Woerden 10.00 en 18.30 uur ds. B. van der Heiden; Wolphaartsdijk 9.30 uur ds. S.W. Janse en 18.00 uur ds. A.A. Brugge en 14.00 uur ds. A. Schreuder; Yerseke 9.30 en 18.00 uur ds. C. van Krimpen; Zeist 10.00 en 18.30 uur ds. J.J. van Eckeveld; Zoetermeer 10.00 en 18.30 uur

ds. G.W.S. Mulder; Zwijndrecht 19.00 uur ds. A. Verschuure.

DINSDAG 27 FEBRUARI 2018

Naaldwijk 19.45 uur ds. G. Hoogerland; Urk 19.30 uur ds. A.T. Huijser.

WOENSDAG 28 FEBRUARI 2018

Beekbergen 19.30 uur ds. A. Schreuder; Berkenwoude 19.30 uur ds. B. van der Heiden; Hardinxveld-Giessendam 19.30 uur ds. W.J. Karels; Mijdrecht 19.30 uur ds. G. van Manen; Oostkapelle 19.30 uur ds. D. de Wit; Poortvliet 10.00 en 14.30 en 18.30 uur ds. D.W. Tuinier; Puttershoek 19.30 uur ds. J.S. van der Net; Rijssen-Noord 19.30 uur ds. C.A. van Dieren; Rotterdam-Alexanderpolder 19.30 uur ds. J.W. Verweij; Rotterdam-IJsselmonde 19.30 uur ds. C. Hogchem; Scherpenisse 9.30 uur en 19.30 uur ds. E. Bakker en 14.30 uur ds. P.D. den Haan; Scherpenzeel 19.30 uur ds. G.J.N. Moens; Sint Annaland 9.30 uur en 18.30 uur ds. H. van der Heiden en 14.30 uur ds. E. Bakker; Sint Philipsland 9.30 uur ds. J. de Kok en 19.00 uur ds. J. Schipper; Tholen 10.00 uur en 19.00 uur ds. P.D. den Haan en 14.30 uur ds. H. van der Heiden; Waardenburg 19.30 uur ds. C. van Krimpen; Werkendam 19.30 uur ds. S. Maljaars; Zwijndrecht 19.45 uur (GBS-dienst) ds. A. Verschuure; Zwolle 19.30 uur ds. J. van Laar.

DONDERDAG 1 MAART 2018

Barneveld-Zuid 19.30 uur ds. G. Pater; 's-Gravenpolder 19.30 uur ds. S.W. Janse; 's-Gravensande 19.45 uur ds. B. van der Heiden; Kampen 19.30 uur ds. G. Hoogerland; Krabbendijke 13.45 uur (huw.bev.) ds. C. Sonnevelt; Kruijningen 19.30 uur ds. A. Verschuure; Nisse 19.30 uur ds. J.M.D. de Heer; Ridderkerk 19.30 uur ds. J.W. Verweij.

ZATERDAG 3 MAART 2018

Dordrecht 15.00 uur (dovendienst) stud. G.P. van Nieuw Amerongen.

EVANGELISATIESAMENKOMSTEN ZONDAG 25 FEBRUARI 2018

Alkmaar (Willem Buytewechstraat 2, Alkmaar) 10.00 uur evang. G. Baan; Amsterdam (Looiersgracht 70) 17.00 uur evang. G. Baan; Emmen (Prinsesselaan 6 I) 9.30 en 15.30 uur evang. C. van Drunen; Leeuwarden (Achter de Hoven 2c) 9.30 en 16.00 uur evang. S. de Visser; Merkssem (Jaak de Boeckstraat 21-23, Merkssem) 10.00 uur ds. A.J. Gunst en 16.30 uur evang. A. van Setten; Tilburg (Offenbachstraat 105) 10.00 en 18.30 uur evang. H.J. van den Boogaart.

Voor alle in dit nummer genoemde toekomstige data geldt:

INDIEN DE HEERE WIL EN WIJ LEVEN

Advertenties

De kerkenraad van de Gereformeerde Gemeente te Wageningen heeft met ontroering kennisgenomen van het overlijden van zijn oud-ambtsbroeder

Filippus Rozeboom

Met de gave, hem door de Heere geschenken, heeft hij onze gemeente 16 jaar gediend als diaken. Met dankbaarheid denken we terug aan het vele werk wat hij zoveel jaren in onze gemeente met liefde en trouw heeft mogen verrichten.

De HEERE trooste zijn kinderen, klein- en achterkleinkinderen en Hij heilige deze roepstem aan ons aller hart.

Namens de kerkenraad van de
Gereformeerde Gemeente te Wageningen, ds. H. van der Heiden, preses
B. Paanstra, scriba

Bennekom, 17 februari 2018

ZGG zoekt een parttime administratief medewerker

Kijk voor de functie-inhoud op www.zgg.nl/vacatures. Reageren kan tot 10 maart 2018.

ZENDING GEREFORMEERDE GEMEENTEN

Woon-zorgcomplex Anewende

STICHTING WOONZORG GEREFORMEERDE GEMEENTE ERMELO
Appartementencomplex Anewende, een uniek project op een unieke plaats!

In het centrum van de mooie gemeente Ermelo, direct naast de kerk van de Gereformeerde Gemeente, is een appartementencomplex gerealiseerd, bestaande uit zestien appartementen.

Te huur Op de verdieping, met trap of lift te bereiken, is een appartement beschikbaar gekomen. Dit appartement is direct te betrekken.

Huurverlaging door uniek spaarplan De Stichting heeft een uniek spaarplan (met een zeer aantrekkelijke rente) ontwikkeld, waardoor het mogelijk is, door inbreng van (een deel van) uw spaargeld of de opbrengst van de verkoop van uw huidige woning, de huursom (sterk) te verlagen.

Informatie Voor nadere informatie, verdere voorwaarden of bezichtiging kunnen geïnteresseerden contact opnemen met dhr. P. Klaassen, bestuurslid.

P. Klaassen

M: 06-45667822

E: peterklaassen@solcon.nl

Te huur bovenwoning in Kootwijkerbroek voor 1 persoon. Eigen ingang, keuken, douche, wasruimte, kamer en slaapkamer. Beschikbaar per 1 maart. Bel voor informatie: 0611251546

WerkmetTalent.nl

Kom werken in de Ouderenzorg • Cura Zorgtalent / Heel Ned.
(Parttime) Verkopers Bedden • Heel Nederland
Communicatie-kanjer • Jobfish HRM / Scherpenzeel
Verzorgende KSW • Cedrah / Vlaardingen

Heeft u een goed boek, maar kunt u er maar moeilijk aan beginnen?

Haal het uit de kast en gebruik een cursus als hulp om het boek beter te lezen en te begrijpen!

Staat er van uw boek nog geen cursus in ons aanbod?

Vul dan de enquête in op de website, zodat we er snel mee aan de slag kunnen.

Wie weet komt binnenkort ook van uw boek een nieuwe cursus, die u dan met 30% korting kunt beginnen!

cursussenoudvaders.nl

tel. 0118-583025 / 0172-532796

SCOTLAND, Isle of Skye, Uig, **Bed and Breakfast** in Christian Home (2 grote kamers, 5 pers.+baby). Prachtige zee en bergen en volop wandelmogelijkheden. Kerkdiensten binnen 20 min. Aanrader! Info: auntybelle@hotmail.co.uk

Persoonlijke zorg in eigen sfeer

Wij zoeken een **ZORGMANAGER** die ons team komt versterken. Wil je in een gezellig en hecht team werken op een mooie locatie kijk dan op www.betuwehof.nl

- Wonen met zorg
- Verpleging
- Persoonlijke verzorging
- Terminale Zorg
- Chronische beademingszorg
- Dagbesteding en begeleiding
- Eigen vervoer (o.a. rolstoelbus)

De Betuwehof Zorg

Wonen met Zorg, verpleging en dagbesteding

Rijnbandijk 57a
4043 JJ Opheusden
tel: 0488 - 725 825
info@betuwehof.nl
www.betuwehof.nl

Zuid-Afrika

17-DAAGSE VLEGREIS
DI. 6 T/M DO. 22 NOVEMBER

reisleider dhr. A. Karels

Zuid-Afrika! Bij velen hoog op de verlanglijst om dit land te ontdekken en te beleven. Het land van de prachtige wildreservaten, imposante natuurgebieden en de prachtige Tuinroute. Naast schitterend natuurschoon kent het land een veelbewogen geschiedenis, een rijke cultuur en bijzondere tradities. Deze reis maken we maar liefst vier jeepsafari's in vier prachtige parken (inclusief). Veertien diners en fooiengelden, allemaal bij de prijs inbegrepen!
Voor info-middag zie onze website.

BURGT*URS

Margrietstraat 30, 4401 EZ Yerseke | Tel. 0113-573681
Mob. 06-22296733 | info@burgtours.nl | www.burgtours.nl

IJsselmeer en rivieren

5-DAAGSE CRUISE
MA. 1 T/M VR. 5 OKTOBER

Ds. J.W. Verweij
reisleider dhr. W. van der Hoek
m.s. Carmen 4* deluxe

Ga mee op deze prachtige cruise door Noord-Nederland, over het IJsselmeer en langs de mooie Hanzesteden. Onderweg geniet u van het gevarieerde Nederlandse landschap. U komt in interessante steden zoals Hoorn, Kampen en Deventer maar u geniet ook van de waterrijke omgeving van Enkhuizen en Stavoren.

Alle cabines (ook met franse balkons) dezelfde prijs. Er zijn nog diverse cabines met (semi) franse balkons beschikbaar.

Voor meer informatie en al onze reizen zie onze **WEBSITE!**

Doorlopend ruime collectie nieuwe en gebruikte orgels op voorraad.

Bezoek vrijblijvend onze showroom.

Orgelcentrum Het Binnenveld
Friesesteeg 56, Rhenen, tel 0317-612010
www.orgelcentrum.nl

Bed & Breakfast JACOLINA
Fietsen/wandelen in de Betuwe, in bloei. Comfortabele en ruime kamers, uitstekende verzorging. Vraag tarief voor langer verblijf.
www.benb-jacolina.nl

T.H. op Wolfskuylen Drenthe:
prachtige chalet met veranda, 4 pers. of echtpaar. Wk 29-30, Wk 31-32.
Tel. 0638045026

NATUUR- EN LANDSCHAPSCAMPING

"DE VERBORGEN HOEK"
Kom kamperen op Camping De Verborgen Hoek FRIESLAND of huur CHALET of compleet ingerichte LODGETENT (6-8 of 8-10 pers.) bij de FRIESE MEREN.
www.deverborgenhoek.nl 0514-602065

TE KOOP: 4-6 pers. stacaravan
op De Hofstee **NUNSPEET**.
Info: 0651530656

Tussen **Adam** en **Utrecht**, 2 min. loopafstand van station Hilversum
te huur 2 kamer-appartement 40 m²
eigen opgang, aparte douche/toilet, gestoffeerd, incl. GWE en Wifi.
Gebruik van wasmachine en droger mogelijk. 06 83905477 na 17.00u

Uitnodiging

Alle kinderloze echtparen nodigen wij van harte uit voor onze bijeenkomst op D.V. zaterdag 24 maart 2018 in het kerkgebouw van de Hervormde Gemeente in Nederhemert, Kapelstraat 3 te Nederhemert.
Inloop 13.45 uur, opening 14.15 uur.

Hartelijk welkom!

Samen in gesprek
Communicatie in een kinderloos huwelijk

Voor meer informatie kijk op www.revoke.nl of bel naar 06 - 81 18 33 69.

Revoke
Reformatische Vereniging van Ongewild Kinderloze Echtparen

Revoke wil echtparen met een onvervulde kinderwens ondersteunen door Contact, Voorlichting en Bezinning.

kina
begravenisverzorging

D.W. Schipper
010-458 11 12
Capelle a/d IJssel

J. Kooijman
0182-58 39 32
Gouda

Dag en nacht bereikbaar

WIJ VERZORGEN ALLEEN BEGRAFENISSEN

2 DAGEN **Grote BALANS OPRUIMING**
BIJ GEBR. KOSTER
 DV VRIJDAG EN ZATERDAG

Voor het hele gezin! **2 en 3 maart** *2 dagen alle 2e hands boeken met 30% korting!*

Wegens grote voorraad vindt deze opruiming ook plaats vanuit onze voorraadkelder! Er is een lift aanwezig.

- NIEUWE RESTANTEN
- TWEEDEHANDS BOEKEN
- BESCHADIGDE BOEKEN
- VEROUWERDE BOEKEN
- AANBIEDINGEN IN CD'S

Ruime keuze in voordeel CD's **VANAF 0.50** *Nieuwe boeken tegen weggeet prijzen*

Niet voor handelaars
 Geen verzending

OPENINGSTIJDEN:
 vrijdag 09.00-21.00 uur
 zaterdag 09.00-17.00 uur

Uitgeverij Boekhandel **GK Gebr. Koster**
 Nairacstraat 17, 3771 AW Barneveld
 tel. 0342 - 41 69 86

www.gebrkoster.nl

VEEL EENMALIGE AANBIEDINGEN

HUDSON TAYLOR
Stichting Bijbelse Hulpverlening China

Te vondeling gelegd
 Home of Love ontfermt zich over hen

Maak uw gift over op
 NL56 RABO 0347 3760 29
 t.n.v. Hudson Taylor/SBHC
 te Dordrecht.

Of doneer via: www.hudsonstaylor.nl

Helpt u mee?

Te huur vak. woning op de Veluwe (Speuld), aan de rand van bos en hei. Ook voor weekwisseling of midweek.
 Voor 2-14 pers., v.a.g.v. Vrij tot 4 april.
 Tel. 0577-407326/06-11252451.

Welkom op onze site!
Ruim 60.000 boeken op:
www.derooboeken.nl

ES Vakanties
Vakanties in eigen sfeer

OOSTENRIJK, vanaf €495,- huurt u een **stacaravan op gezinscamping**.
 Recreatieteam, kerkdiensten, zon, water en bergen. Info: 055-3030083
www.es-vakanties.nl

Te huur aangeboden: kamer in het midden van het land, in gezellige woonboerderij, **voor studerende/ werkende jongen**. Tel. 0346-213469

Bruinisse: gezellige familiecamping!
 10 min. van strand.
 Verhuur SAFARITENT/stacaravan.
 Ook stalling. www.dewelblok.nl

Winst uit Verlies

Contactdag Voorjaar 2018
 Thema
"De gave van lijdzaamheid"
 D.V. zaterdag 14 april 2018
 in de Bethlehemkerk Woerden
Spreker ds. A. Schreuder
 Aanvang 10:15 uur

Alle getroffen of betrokkenen bij kanker zijn **van harte welkom!**
 Opgave: 0341-250434 of website:
www.Winstuitverlies.nl

Hebt u ...

vragen, zorgen, problemen rond de opvoeding?
 KOC Diensten biedt hulp voor jeugd en gezin bij u thuis.

 KOC DIENSTEN
staat achter je

Landelijk werkzaam, ook in uw regio Alblasserdam, Apeldoorn, Barneveld, Gouda, Opheusden, Staphorst, Stavenisse, Urk, Vriezenveen, Wijk en Aalburg

Nieuweweg-noord 251 - 3905 LW Veenendaal - 0318-517310 - info@koc.nu - www.kocdiensten.nu

NU OOK IN DE HOEKSCHE WAARD

VAN WAGENINGEN
 BEGRAFENISVERZORGING

Na ruim 50 jaar als familiebedrijf op Goeree-Overflakkee werkzaam te zijn geweest willen wij onze activiteiten uitbreiden naar de Hoeksche Waard.

Ons familiebedrijf kenmerkt zich door betrokkenheid, betrouwbaarheid en persoonlijk contact.
Wij verzorgen alleen begrafenissen.

Voor informatie:
 J. van Wageningen
 Westdijk 31, 3244 BM Nieuwe Tonge
 Telefoon 0187 651616 Mobiel 06 53241569

www.begrafenisverzorgingvanwageningen.nl

 BMDHout B.V.
 SUSTAINABILITY TO THE CORE

Zoekt per direct:

All-round timmerman, leerling timmerman, machinale houtbewerker

- **Wat vragen wij:**
 Gemotiveerde werkhouding;
 Het (zelfstandig) uitvoeren van diverse timmerwerkzaamheden in de bouw.
 Enige kennis van houtbewerkingsmachines.
- **Wat bieden wij:**
 Afwisselende werkzaamheden in de bollenstreek;
 Prima salaris en doorgroeimogelijkheden;
 Een goede werksfeer in een jong dynamisch bedrijf.
- **Interesse?**
 Stuur een mail met je motivatie en CV naar:
johan.baartman@bouwen-met-duurzaamhout.com.
 Telefonisch contact opnemen mag ook: 06-40826469.

www.bouwen-met-duurzaamhout.com

Barneveldse Begravenis Vereniging

voor een eervolle, eenvoudige
verzorging van begravenissen
in Barneveld en omstreken

- eigen personeel
- vervoer van en naar alle plaatsen
- dag en nacht te ontbieden
- levering van grafstenen
- laatste wilsbeschikking
- drukwerk
- opgave van lidmaatschap
- geen crematie

Zr. J.H.D. Vermeulenstraat 5
3774 JW Kootwijkerbroek
(0342) 44 18 12
www.barneveldsebegraafenisvereniging.nl

dhr. G. de Groot
(06) 50 21 72 55

Tijdelijk **te huur** woning in natuurlijke
omgeving **Veenendaal** (3 sl.k.).
Voor inl. 06 12448849

Garage Top Kootwijkerbroek
zoekt TopTalent: een **autotechnicus**
en een **plaatwerker/voorbereider**
schadeherstel. Tel. 0342-441651

Week 9-16 maart is nog vrij in ons
luke appartement aan de boulevard van
Vlissingen. Aantrekkelijke korting.
Tel. 0113 312172
www.vlissingenboulevard.nl

**Te huur in Grijskerke, 2-6 pers. vak.
woning**, met vrij uitzicht over platteland
van Walcheren! Geschikt voor gezinnen
en senioren. Ook voor weekend/midweek.
Bezet: Pasen en wk 27 t/m 33.
Tel. 0118-592830

Gevraagd: (leerling) matroos op
mbs Goede Hoop. Kom je dit jaar van de
middelbare school of ben je al matroos
en heb je interesse? Bel dan naar
J.W. Vijfhuizen, tel. 0610028881
Weekenden vrij!!

DE BIJBEL EEN VERGETEN BOEK?

Het grootste aantal Duitsers be-
schouwt de Bijbel als een boek voor
oude, zieke of eenzame mensen.

Zie onze website www.svhed.org
voor informatie.
Voor giften NL35 ABNA 0548 9879 20.

STICHTING VRIENDEN VAN
NVA

HEIDELBERG & DORDRECHT

*Persoonlijke zorg
in eigen sfeer*

Wij zoeken een **VERZORGENDE-IG**
of **VERPLEEGKUNDIGE**, parttime of
fulltime die ons team komt
versterken. Wil je in een gezellig en
hecht team werken op een mooie
locatie kijk dan op www.betuwehof.nl

- Wonen met zorg
- Verpleging
- Persoonlijke verzorging
- Terminale Zorg
- Chronische beademingszorg
- Dagbesteding en begeleiding
- Eigen vervoer (o.a. rolstoelbus)

De Betuwehof Zorg

Wonen met Zorg, verpleging en dagbesteding

Rijnbandijk 57a
4043 JJ Opheusden
tel: 0488 - 725 825
info@betuwehof.nl
www.betuwehof.nl

Te huur in Tholen voor langere tijd:
tussenwoning, gestoffeerd, 3 slaap-
kamers, bergzolder, tuin, vrij achterom.
Beschermd stadsgezicht, bij kerken,
school, winkels, haven, park.
Huur € 700 pm excl. T 0649929345

EVANGELISATIE:

OPTIE OF OPDRACHT?!

KOM NAAR DE LANDELIJKE EVANGELISATIEDAG

>> D.V. ZATERDAG 3 MAART 2018

- Thema-lezing ds. M. Jooisse
- Diverse workshops*, zie website
- Lezing: Areopagus 2018 - Hoe bereik je hogeropgeleiden?
- Presentatie ev. S. de Visser

09.15 uur Inloop met koffie en thee
10.00 uur Aanvang programma
15:00 uur Sluiting

- Kindercrèche* 0-3 jaar
- Kinderprogramma* 4-7 en 8-11 jaar
- In de middagpauze:
lunch verkrijgbaar

WORKSHOP VOOR
JONGEREN VAN 12+
KOM OOK!

NIEUWE LOCATIE:
Hoornbeek College
Utrechtseweg 230
AMERSFOORT

>> WWW.EVGG.NL

* Aanmelden tussen 1 februari en 1 maart via de website.

EVANGELISATIE GEREFORMEERDE GEMEENTEN

Mediation of bemiddeling nodig?

Bel 030 - 760 10 00 of mail
mr.pjdenboef@jdb-advocaten.nl

Janssens ■ Den Boef
advocaten

CHRISTELIJKE BEGRAFENISONDERNEMING

P.H. VAN DER LEER
Veenendaal Rhenen

Voor een persoonlijke en betrokken begeleiding
bij het verzorgen van alleen begrafenissen

P.H. van der Leer

T 0318 - 526641 E info@phvanderleer.nl
M 06 - 46376232 W www.phvanderleer.nl

VAN STAVEREN
Begravenisverzorging

Met aandacht, zorg en respect

Dag en nacht bereikbaar 0172 23 33 38

vanstaverenbegravenisverzorging.nl

Reformatorische Psychologenpraktijk Nederland

Reformatorische Psychologenpraktijk Nederland biedt identiteit bewuste behandeling en begeleiding en psychologisch onderzoek aan volwassenen, jongeren en kinderen met psychosociale en psychologische vragen en problemen.

Ohmweg 1g, 2952 BD Alblasterdam
078 - 69 32 808 of info@rpnederland.nl
Bezoek onze website voor meer informatie, de tarieven en aanmelding.
www.rpnederland.nl

Identiteitsbewust • Persoonlijk • Vertrouwelijk • Doelgericht

In de knop gebroken

Reformatorische vereniging voor ouders bij wie tijdens de zwangerschap of kort na de geboorte kind(eren) zijn overleden
www.indeknopgebroken.nl tel. 06 - 49 499 499

In verwachting?

Een fijne kraamtijd,
mogen wij daarvoor zorgen?

Schrijf je nu bij ons in!

Onze kraamverzorgenden zijn hartelijk betrokken, we

- leren de moeder alles over de verzorging van de baby
- zijn alert op medische complicaties bij moeder en baby
- coachen het gezin en delen onze inzichten
- werken vanuit een reformatorische levensovertuiging

Meer weten?
Bel 0342 - 42 23 24
of kijk op onze website:
www.rstzorg.nl/kraamzorg

RST
Zorgverleners

FamilyStream

'Het instrument voor bekoorlijke muziek'

Altijd een vernieuwend en groeiend aanbod geestelijke en klassieke muziek.

Nu 1 maand gratis bij aanmelding via familystream.nl

Available on the App Store | Get it on Google play

PASSIO

psychosociale hulpverlening & begeleiding

T 06-40 70 85 78
www.praktijk-passio.nl

zorgen voor beter

Colofon

De Saambinder

Kerkelijk weekblad van de
Gereformeerde Gemeenten

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofdredacteur: ds. G.J. van Aalst

Redacteurs: ds. B. Labee, J. van 't Hul

Redactiesecretaris: J.J. Verhage

Bijdragen van medewerkers

ds. G.J. van Aalst
Molendijk 136, 3286 BK Klaaswaal
T 0186-576990
E givanaalst@kliksafe.nl

Boeken ter recensie en vragen voor rubriek "Vraag en antwoord"

ds. B. Labee
Kerkewijk 115a, 3904 JA Veenendaal
T 0318-51 35 97
E b.labee@kliksafe.nl

Meditaties

J. van 't Hul
Lierdererf 19, 7364 BD Lieren
T 06-57773987
E jvthul@kliksafe.nl

Kerknieuws (m.u.v. beroepingswerk) en berichten

J.J. Verhage
Kloosplantsoen 131, 2985 SC Ridderkerk
T 0180-420865, F 0180-423583
E jj.verhage@kliksafe.nl

Aanlevertijd van kerknieuws en berichten:
uiterlijk woensdag 17.00 uur vóór de datum
van verschijning van De Saambinder in de
daarop volgende week.

Opgaven kerkdiensten en beroepingswerk

Bureau voor Kerkelijke Dienstverlening,
postbus 608, 3440 AP Woerden
T 0348-489900
E saambinder@cbgg.nl

Advertenties en familieberichten aan

Verloop drukkerij
postbus 33, 2950 AA Alblasterdam
T 078-6912899
E saambinder@verloop.nl

Advertenties dienen uiterlijk donderdag
vóór de week van verschijning aangele-
verd te zijn. Rouwadvertenties uiterlijk
maandagmorgen 9 uur.

Advertenties € 1,35 per mm.
Familieberichten € 0,45 per mm.
Deze prijzen zijn excl. 21% btw.

Abonnementenadministratie

Adreswijzigingen enz. aan:
Bureau voor Kerkelijke Dienstverlening
postbus 608, 3440 AP Woerden
T 0348-489900
E saambinder@cbgg.nl

Betalingen abonnementsgelden

IBAN: NL11 INGB 0000 0643 27 t.n.v. De
Saambinder-abonnementen te Woerden.

Abonnementenprijzen

(bij vooruitbetaling):
voor Nederland: € 14,00 per halfjaar
(te betalen per 1 april en 1 oktober)
voor het buitenland*: € 150,00 per jaar
* afwijkend tarief voor:
Canada: \$165, USA: \$140

Correspondentieadres Noord-Amerika

Mr. A.M. Berman
3340 Culp Rd. Unit 11
Vineland Stn. ON LOR 2E0
T 905 562 1331
E amberman47@gmail.com

De redactie behoudt zich het recht voor
ingezonden bijdragen, kerknieuws, berich-
ten en advertenties zonder overleg aan te
passen, in te korten of zonder opgave van
reden niet te plaatsen.

De redactie aanvaardt geen enkele aans-
praakelijkheid betreffende de inhoud van
de advertenties en de (recensies van de)
aangekondigde boeken.

Ds. Labee over: **Onder de vloek**

Regelmatig wordt in de prediking verwezen naar de Moorman, de kamerling van Candacé. Dan wordt gezegd dat hij een nakomeling van Cham was met 'zwarte' huidskleur en besloten onder de vloek van Noach. Maar die vloek betrof toch alleen Kanaän en was toch al uitgevoerd toen het volk Israël bezit nam van het land Kanaän?

Zware straf

De vraagsteller schreef er eerlijk bij wat de achtergrond was van deze vraag: voor gemeenteleden en gasten met een (erg) donkere huidskleur kan dit spreken heel afstotend zijn. Daarbij lijkt het helemaal te passen in de rechtvaardiging van de eeuwenlange, vreselijke praktijk van de slavenhandel. Om nog maar niet te spreken over de huidige discriminatie of degradatie van mensen die niet horen bij het 'blanke' ras...

Over deze vraag valt heel wat te zeggen. Allereerst, Noach spreekt in Genesis 9 (vers 25) inderdaad de vloek uit over Kanaän! 'Vervloekt zij Kanaän; een knecht der knechten zij hij zijner broederen', spreekt de wakker geworden vader, die in de zonde van dronkenschap viel. Terecht zeggen de kanttekeningen dat daarmee deze zoon - die wellicht meedeed met het bespotten van Noach - en zijn nakomelingen, maar ook vader Cham getroffen wordt. En uiteindelijk moet het ook (groot)vader Noach geraakt hebben! Hij spreekt hier, 'niet als een zondig mens door vleselijke toorn, of verbaasdheid, maar als een profeet, door het ingeven des Heiligen Geestes' (kanttekening 32). Het moet Noach gesmart hebben dat hij zelf in zonde was gevallen en daarmee oorzaak gaf tot deze vervloeking

over (een deel van) zijn nageslacht. Vervolgens is het nuttig om nauwkeurig te bezien wie deze nakomelingen van Kanaän zijn. De vraagsteller heeft gelijk dat we vooral

moeten denken aan de volken die in Kanaän woonden toen het volk Israël onder aanvoering van Jozua juist deze volken moest onderwerpen en uitroeien. In het mooie boek 'Zin en mening' van ds. A. Moerkerken kunt u een uitvoerige bijdrage vinden over het gebied waar de nakomelingen van Cham zich vestigden. Dichtbij de Heilige Schrift en de bijbehorende kanttekeningen toont hij aan dat de nakomelingen van Cham voor een deel in Azië en voor een deel in Afrika zijn gaan wonen, van wie sommigen voor een tijd in Palestina. Het is ook overduidelijk dat het negroïde ras nimmer ondergeschikt mag worden geacht aan het blanke ras. Integendeel, Gods Woord spreekt op verschillende plaatsen heel positief over 'Moren'. We wijzen hier alleen op Psalm 87, op de Moorman Ebed-Melech die Jeremia uit de modderkuil haalt en op de Moorman uit Handelingen 8.

Zwarte huid

De Moorman uit Handelingen 8 was wel een nakomeling van Cham, maar had dus geen 'zwarte' huid. Het was dus geen 'neger'. Onze hierboven genoemde ambtsbroeder toont aan dat het geen blanke is geweest, maar ook geen neger. 'Hij zal een donkere, bruine huidskleur hebben gehad' (pagina 155). Daarmee moet ook worden gezegd dat niemand enkel en alleen om zijn huidskleur een vervloekte is! Nergens geeft de Heilige Schrift daar aanleiding toe. Graag citeren we de conclusie van de oud-docent exegese aan onze Theologische School: 'Gods Woord leert ons wel dat wij allen onder de vloek liggen - niet van Cham of Kanaän en niet om onze huidskleur, maar onder de vloek van Gods wet en vanwege de zonde van Adams bondsbreuk in het paradijs. Onder die vloek lag de Moorman als kind van Cham - maar óók Filippus als kind van Sem, die hem de heilsboodschap mocht brengen. Onder die vloek liggen ook alle kinderen van Jafeth. Maar Gods Woord leert ons óók dat wie in Christus mag zijn, verlost is van de vloek. Van welke vloek? Als hij een drager was van de vloek van Noach, dan óók van die vloek. Maar bovenal van de vloek der wet. En de vraag welke huidskleur wij hier op aarde hebben gehad, zal eens eeuwig verbleken in het licht van die andere vraag, of wij in de eeuwigheid het witte brui-oftskleed mogen dragen van Christus' gerechtigheid of het kleed van de eeuwig rouw'.

VRAAG?

Heb jij/hebt u ook een vraag? Mogelijke vragen over onderwerpen binnen de doelstelling van De Saambinder kun jij/kunt u mailen naar ds. B. Labee of hem per post toezenden (zie colofon). Er volgt -zo mogelijk- altijd een reactie.

Echter alleen als de redactie het waardevol acht voor de lezers, volgt een antwoord op jouw/uw vraag in een nummer van De Saambinder.

Graag wel wat geduld. Er liggen nog tientallen vragen op een reactie te wachten.